

Het verhaal achter het kanon aan de Heide.

We kregen een document toegestuurd van Bob Autrique, dit is van de hand van Kalmthoutenaar Marc Van den Broeck, over de plaatsing van het kanon als monument op de parking aan de Kalmthoutse Heide. Gezien het een zeer lang verhaal is geven wij hieruit een aantal passages mee.

Waarom dat monument?

Het werd ingehuldigd op 4 mei 2008 als eerbetoon aan de geallieerden artilleristen die van oktober 1944 tot april 1945 de haven van Antwerpen succesvol beschermden tegen de Duitse V1 bommen. Het monument is eigenlijk een authentiek Amerikaans 90mm zwaar luchtdoelkanon.

Op het einde van de oorlog was de rol van de Antwerpse haven als logistiek knooppunt voor de oprukkende westelijke geallieerden van groot belang.

Na de slag om Normandië verliep de opmars vrij snel waardoor de strijdende legers nood hadden aan enorme hoeveelheden voorraden levensmiddelen, brandstof, munitie, materiaal en uitrustingen. Door de verovering van de Antwerpse haven zouden de geallieerden kunnen beschikken over een haven met behoorlijke diepgang voor de grote schepen. Bovendien werden de dokken omsloten door een uitgebreid spoor- en wegennet. De haven zelf werd op 4 september 1944 al ingenomen door het Britse leger maar om deze te kunnen gebruiken moest ook de scheldemonding worden gezuiverd van Duitsers. Deze erg moeilijke taak werd opgedragen aan de Canadezen. De verovering vond plaats tussen 2 oktober 1944 en 7 november 1944, iets later werden de mijnen verwijderd zodat de haven op 28 november 1944 voor het eerst weer kon gebruikt worden.

Maar de euforie duurde niet lang. Hitler wist ook hoe belangrijk de Antwerpse haven was en zette zowel zijn V1-bommen als V2-raketten in om kost wat kost de haven te behouden. Dit was het begin van een belegering van Antwerpen. De V1 en de V2 waren niet z'n nauwkeurige wapens en kwamen veelal terecht op de omgeving rond Antwerpen en de stad zelf met heel wat slachtoffers als gevolg. Om dit alles te bestrijden werden begin oktober de eerste Britse luchtafweerbatterijen naar Antwerpen gestuurd. Op 19 oktober 1944 werd de verdediging van de Antwerpse haven onder Amerikaans bevel geplaatst. Amerikaans bevelhebber generaal Claire Hibbs kreeg de leiding. Rondom de haven werd luchtafweergeschut opgesteld. Zo kwam er ook in Kalmthout afweergeschut. Het meest effectieve wapen in de strijd tegen de Duitse bommen was het Amerikaanse

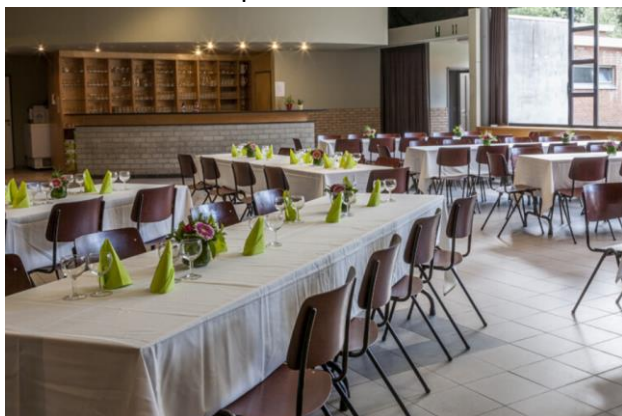
90mm M1A1 luchtdoelkanon. Door het verder oprukken in Nederland en Duitsland van de geallieerden hielden ook de aanvallen met de V-bommen op. De laatste V1 viel op 28 maart 1945 in de Antwerpse regio. Op 8 mei 1945 capituleerden de Duitsers.

Het oprichten van het monument.

De monument werd opgericht door het Kalmthoutse gemeentebestuur onder impuls van Mevrouw Alice De Man, tevens een Kalmthoutse. Het Koninklijk museum voor het leger en krijgsgeschiedenis stelde het luchtafweerkanon ter beschikking. Het kanon staat gericht in noord-noord-oostelijke richting, in 1945 was dit de meest dominante aanvliegerichting van de V1's.

Hoe een luifel de feestzaal werd?

Alhoewel de huidige feestzaal van het Parochiecentrum niet tot het schoolpatrimonium behoort, was zij in vroegere tijden wel een wezenlijk bestanddeel van het schoolcomplex. Als er één gebouw in de loop der tijden meermaals grondig verbouwd werd, dan is het wel de luifel tussen school en klooster die er in 1930 voor moest zorgen dat de kinderen tijdens de speeltijd ook in slechte weersomstandigheden buiten konden spelen. In 1931 reeds werd, omwille van het toenemend aantal leerlingen, beslist de luifel aan de kant van de speelplaats ook dicht te maken en te verbouwen tot eet- en feestzaal. Een jaar later werden opnieuw aanpassingswerken verricht. Tijdens de wintermaanden werden door de patronaten of de (V)KAJ-afdeling "bonte avonden" ingericht. De leden van het zangkoor die instonden voor het vlot verloop van die avonden, kregen snel zelf de goesting te pakken om toneel te spelen en stichtten in juli 1932 de toneelkring "Sursum Corda". Op 23 oktober van dat jaar had de eerste opvoering plaats in de "Feestzaal St.-Jozef Heide", en tijdens de pauze zong de "St.-Jozefschoraaal" enkele liederen. In 1934 breidt de school nogmaals uit en de kapel die tot dan toe deel uitmaakte van het schoolgebouw verhuisde naar de St.-

Jozefzaal. De toneelkring speelt dan in "Au Bien Venu" (later de Cambuus). Op 14 mei 1935 wordt de huidige kerk plechtig in dienst genomen en de feestzaal wordt terug vrijgegeven voor andere parochiale activiteiten. In 1936 is de school weerom aan uitbreiding toe: een nieuwe kleuterklas wordt ondergebracht in het achterste deel van de feestzaal. Er wordt een oplossing gevonden voor toneel- en andere opvoeringen: de zaal wordt in twee gedeeld door middel van

een groot rolluik. Wanneer er een uitvoering plaatsvindt, wordt het meubilair van de kleuterklas verhuisd naar het gebouw tussen zaal en klooster en wordt de "blaffetuur" omhoog gedraaid. Het podium dat voorheen uit losse planken en schragen bestond, krijgt door toedoen van Sursum Corda een vaste plaats vooraan in de zaal. Deze situatie zal blijven duren tot 1956 wanneer in de nieuwe jongensschool aan de Max Temmermanlaan plaats gemaakt wordt voor een kleuterklas. In 1965 worden de betondalles uitgekregen en wordt met financiële hulp van Dhr. Van Roy (Plastilit) een degelijke bevloering voorzien. In 1967 verlaten de zusters van Vorselaar het klooster en neemt het Parochiecentrumcomité het beheer van klooster en feestzaal waar. Bij de bouw van het café tussen klooster en speelplaats in het begin van de jaren '70 wordt de feestzaal nogmaals opgeka-
leferd en wordt een keuken en taplokaal geïnstalleerd in het lokaal achter de feestzaal. In de zaal zelf worden door de school klimrekken aangebracht, zodat hier de turnlessen kunnen plaatsvinden. Tenslotte wordt een grote stap gezet in 1992 met een zeer grondige vernieuwing van feestzaal en keuken. En nog steeds maakt de school gebruik van de zaal voor de kleuterturnlessen, grootouderfeesten, toneelopvoeringen, enz...

(bijdrage van Eddy Nouws, ere-schoolhoofd, artikel van de hand van Jan Franken)

Over “Polleke” en Jef Van Eeckelen!

De man op de foto (zie krantje nummer 17) is wel degelijk de grafdelver van Heide en Kalmthout, die ik gekend heb. Hij is...”de vader van “Polleke”, die zijn jongste en tevens zijn zevende zoon was. Vandaar dat Koning Leopold II zijn peter was en hij ook de naam Leopold kreeg. Vader Van Eeckelen, zoals op de foto afgebeeld, heb ik zo nooit gekend. In mijn herinnering van ± 80 jaar terug leeft hij verder als een oude man van rond de 80 jaar, met zilverwit haar; zijn baard was mooi gesneden à la Leopold II. Polleke leek op zijn vader en woonde in het “Roethuis” van Heide tot dit afgebroken werd. Zolang hij in Heide woonde, heb ik hem wel altijd met een “pet” zien lopen en... hij rookte dezelfde pijp als zijn vader. Als bareeldraaier had hij in Sint Mariaburg ook de functie de wissels voor de goederentreinen, die van en naar de dokken reden, in de juiste stand te zetten. Er mochten dan geen treinen en zeker geen sneltreinen op de richting Essen-Antwerpen en vice versa rijden. “Polleke” is niet de vader van Jef Van Eeckelen, de eigenaar van “Arboranda”, maar de man op de foto is wel de grootvader van Jef. Polleke had wel een zoon, maar die zijn naam weet ik niet meer. Jef Van Eeckelen heeft zich ook zeer intensief ingezet voor het behoud van touwslagerij Rymenants die in de Frans Raetsstraat gevestigd was. Vele jaren lang werden hier kabels getrokken en stootkussens voor de haven van Antwerpen gemaakt.

De laatste eigenaar, Jozef Francken, †1975 had beslist de touwslagerij te schenken aan de gemeente. Jef Van Eeckelen stond hiervoor in vuur en vlam en met de steun van Marcel De Coster(schepen in Kalmthout) lukte het. Jef richtte hier rond verschillende activiteiten in. Hiernaar ben ik verschillende malen gaan kijken. Hij heeft er zelfs een film over gemaakt, die ik ook gezien heb en waarvan ik hoop, dat hij nog bestaat. Er bestaat zelfs een actieve werkgroep rond deze

touwslagerij. Maar de overdekte lange gang was bouwvallig. Daarom werd zij afgebroken en opgeslagen door de gemeente. De werkgroep heeft nog getracht ze her in te richten in de kelders van “Huize Albert”, in de Hortensiadreef in Dennendael Kalmthout, maar daar was de beschikbare ruimte te klein. Een 5-tal jaar geleden heeft het gemeentebestuur van Essen met dat van Kalmthout een akkoord gesloten, om de touwslagerij en de werkgroep over te nemen en in het Karrenmuseum onder te brengen. Zo geschiedde, eind 2016 prijkt de touwslagerij in een nieuw onderkomen. Ieder jaar wordt er een ambachtendag gehouden en daar past de touwslagerij ook zeer goed in. Om te sluiten: de oudste zoon van de reeks van 7, waarvan de man op de foto de vader is, heeft het beroep van zijn vader overgenomen en is ook grafdelver geworden.

In mijn vrije tijd doe ik aan genealogie en zo heb ik ontdekt, dat de naam van Eeckelen ook tussen mijn verre voorouders voorkomt. Of het met een C voor de k voorkomt, weet ik nog niet. Een van mijn betovergrootmoeders langs mijn moederskant heette Van Geel en de moeder hiervan was een Van Eeckelen. Zij woonde in een klein boerderijtje langs de Verbindingsweg niet ver van het natuurreservaat. Ik heb het nog weten staan, maar het was zeer vervallen en is ondertussen afgebroken.

(artikel van Louis Verpraet, oude foto van de touwslagerij Rymenants)

Sport: van 1966 tot en met 1970 was er een avondcriterium!

Wat heel wat ouderen onder ons ongetwijfeld nog zullen herinneren zijn de vijf avondcriteriums voor beroepsrenners die plaatsvonden in het centrum van Kalmthout. De omloop was als volgt; vertrek aan de garage Van Trier (nu is daar Colruyt) richting Kerkeneind, zo naar de Driehoekstraat en dan via de Foxemaatstraat terug naar de Kapellensteenweg om voor de garage Van Trier aan de komen. De organisatie was in handen van het ACW (Algemeen Christelijk Werknemersverbond) met de grote medewerking van het gemeentebestuur. De matchmaker, zoals men dat destijds noemde, was de pater Jérôme Van Landeghem. Hij regelde de contracten met de renners, uitbetalingen, enz... Hij bracht in die periode de grote namen uit het wielrennen aan de start. Er was ook een organisatiecomité dat bestond uit: Jos Mous, Jef Geuens, Guillaume Maes, Frans Michiel-

sen, Michel Wils, Jules Van Oers, Louis Boden, Petrus Boden, burgemeester Adriaan Van Hooydonck, gemeentesecretaris Jef Vanthillo, Michel Lambrechts, Van Hove, Guido Boden, e.a. Jaarlijks trok de wedstrijd heel wat volk. Als jongeling herinner ik mij deze volkstoeloop. Het criterium werd voorafgegaan door een ploegentijdrit, het eerste jaar werd die gewonnen door de

Flandria-ploeg. Kalmthoutenaar Flory Ongenae maakte deel uit van deze ploeg. Ondanks het jaarlijks succes stond dit criterium de laatste maal op de agenda in 1970. In 1970 kwam er een nieuw gemeentebestuur en mogelijk was dit één van de redenen dat het criterium geen doorgang meer vond.

De ere-lijst:

- 1966: 1. Peter Post (NL), 2. Jos Boons, 3. Frans Brands
- 1967: 1. Ward Sels, 2. Staf De Smet, 3. Gino Van Dromme
- 1968: 1. Graham Web (GB) 2. Walter Boucquet, 3. Kees Haest (NL)
- 1969: 1. Peter Post (NL), 2. René Pijnen (NL), 3. Rini Wagtmans (NL)
- 1970: 1. Noël Van Clooster, 2. Georges Pintens, 3. Rini Wagtmans (NL)

Wie was pater Van Landeghem?

De Wase Pater Jerôme Van Landeghem werd geboren in 1924 (Melsele) en hoorde tot de congregatie van de Redemptoristen. In de jaren 1960 richtte Van Landeghem een apostolaat op voor het wielerpeloton. Voor ‘gewone coureurs’ bewakwam hij billijke contracten, hij richtte mee een “rennerssyn-dicaat” op en bond de strijd aan met malafide managers en dopingpraktijken. Samen met Pater Antoon Van Clé (Sporta)

werd hij een begrip in het wielermilieu en geraakte verbonden aan een aantal wielervedstrijden, zo ook de avondcriteriums in Kalmthout. Enkele tientallen affiches zijn blijvende getuige van Van Landeghem’s engagement in de koers. Zij zijn onder andere te bezichtigen in het Wielermuseum Roeselare.

(eigen bijdrage)

Reactie van Ward Vercraye

In enkele artikelen in vorige krantjes spraken we over het ontmantelen van de kerktoeren van Heide in de tweede wereldoorlog om een tweede bombardement te voorkomen. Er werd gewezen naar een herdenkingsplaat in de kerk van Heide. De plaat is een soort oorkonde waarop een stuk hout en een deel van de verpakking van het dynamiet, dat uit de toeren werd gehaald, is aangebracht.

Zo leren wij het ABC!

Beste Lezers, Is er iemand onder jullie, die zich dat hele oude liedje nog herinnert, waarmee onze voorouders hun kinderen aanmoedigden het ABC in goede volgorde te leren. En dat was niet zo gemakkelijk, zo 26 letters op rij. Mijn moeder °1893-†1987, heeft dit liedje voor mij nog gezongen, niet om te leren, maar gewoon omdat we de teksten zo leuk vonden. Bovendien was ieder rijmpje in het boek versierd met leuke, toepasselijke tekeningetjes. (voor geïnteresseerden terug te vinden op "You Tube") Voor hen, die nog kleine kleinkinderen of achterkleinkinderen hebben, misschien een leuk idee, om hier samen eens mee bezig te zijn. Je kunt er ook je eigen fantasie op los laten
Veel plezier ermee:

A: is een aapje, dat eet uit zijn poot

B: is de bakker, die brengt ons het brood

C: is Charlotte, die drinkt chocola

D: is een dame, die drentelt op straat.

E: is een ezel, die gaat naar het land

F: is een fruitvrouw, met fruit in haar mand

G: is een geitje en Gys staat er bij

H: is een held, met een houwer op zij

I: is de inktpot, waar Isaac uit schreef

J: is een jasje, dat kreeg ik van neef

K: is een koopman, die koffie verzond

L: is een landman, die leeuw'riken vond

M: is de molen, die maalt door de wind

(bijdrage van Irène Selbeck, Heidestatiestraat)

N: is een nestje, dat Nicolaas vindt

O: is een otter, die zwemt in het meer

P: is een papje, dat pikt aan een peer.

Q: is Quirinus, die zuurtjes uitdeelt

R: is een rover, die appels steelt

S: is een scheepje, waar Steven mee speelt

T: is de trommel, die tante mij schonk

U: is een uiltje, dat zit op een tronk

V: is een visser, met vis in zijn schuit

W: is de wagen, daar rij ik mee uit

X: is een letter, zeg ken je die wel?

IJ: is een ijsbeer, die wit is van vel

Z: is een zeeman, die zegt u vaarwel

Van de redactie:

Lezers of sympathisanten die een bijdrage willen leveren voor dit krantje mogen hun inzending doormailen naar vandenbuijslouis@gmail.com. Om het nog even vol te houden zijn bijdragen van lezers van harte welkom. In dit krantje is ook ruimte voor een hedendaags verhaal of gebeurtenis. Wil je iemand in de bloempjes zetten, ook dat kan, maak er een mooi verhaal rond en voeg er, als het kan, een foto bij! Ongetwijfeld zijn er nog interessante verhalen die ons krantje kunnen vullen!

Heide vertelt is een tijdelijke uitgave

Redactie: Louis van den Buijs
vandenbuijslouis@gmail.com
0477/22.24.81

Eerder verschenen krantjes kan je downloaden via www.binkalmthout.be